

Praktijknetwerken 2010

Voorbeelden van projecten

U heeft een goed idee om de landbouwsector vooruit te helpen? Of u bent juist op zoek naar verdieping? Investeer dan in uw bedrijf en in uw sector door met andere landbouwondernemingen kennis en kunde te ontwikkelen en te delen.

De subsidie Praktijknetwerken is bedoeld om uw vernieuwende ideeën mogelijk te maken.

In deze folder ziet u drie projecten en een voorbeeld van hoe een groot praktijknetwerk er uit kan zien. Dit zijn allemaal projecten die geld ontvingen vanuit de subsidie Praktijknetwerken.

Ook leest u wat er nieuw is in de subsidie voor 2010.

Praktijknetwerken in 2010

Subsidieperiode
15 september tot en met 29 oktober 2010

Veranderingen in 2010

1. Onderscheid tussen grote en kleine praktijknetwerken
2. Voor alle landbouwondernemers en niet alleen voor de veehouderij
3. Bij grote praktijknetwerken aanvragen door kennisinstellingen, landbouw- en agro-MKB-ondernemingen

Met mest meer gas

Fossiele brandstoffen zijn op een gegeven moment op. Daarom is de zoektocht naar nieuwe energiebronnen belangrijk. Dat kan zonne-energie of windenergie zijn. Of biogas uit mest. Biologisch melkveehouder J. Brands uit Lemiers in Limburg bedacht het plan om een co-vergistingsinstallatie bij zijn bedrijf te zetten. En vormde een praktijknetwerk.

Doorgedraaid fruit

Van mest naar gas? Er moet iets aan de mest worden toegevoegd waardoor het gaat gisten. Bij Brands wordt gebruik gemaakt van reststromen. Zoals doorgedraaid fruit van de veiling, oud brood en glycerine. Maar daarmee is het gas nog niet geschikt voor de consument. Brands vertelt: "In aardgas zit 84% methaan. Na co-vergisting is dat bij mest 53%. Dat is dus te weinig." Daarom heeft Brands een afspraak gemaakt met het bedrijf Biogast. Dat zet zijn biogas om tot bruikbaar huis-tuin-en-keuken-gas.

Brands: "We hebben ook al afspraken gemaakt met netwerkbeheerder Enexis om ons gas op het net te gooien." Het praktijknetwerk van Brands gaat zich bezighouden met het realiseren van dit doel. Dat betekent dat het praktijknetwerk zich richt op alle aspecten die nodig zijn voor de ontwikkeling van zo'n vergister.

Spannend

Hoe het project zich de komende maanden verder ontwikkelt blijft wel spannend denkt Brands. Hoeveel gas kan hij leveren aan het net en hoe pakt het verder financieel uit. Brands: "Op de lange termijn is het voor de sector en voor de samenleving zeker interessant hoe mest benut kan worden als energiebron. De boer verdient aan de mest in plaats van dat hij kosten heeft om mest af te zetten. En we hebben er een gasbron bij die niet snel opdroogt. Het is belangrijk dat de overheid voorzieningen aanbiedt om deze projecten te laten slagen!"

Nieuw: kleine en grote praktijknetwerken

Dit jaar is de subsidie Praktijknetwerken vernieuwd. Er wordt nu onderscheid gemaakt tussen kleine en grote netwerken. De verschillen op een rij.

Waarvoor subsidie?

Vraagt u voor kleine netwerken subsidie aan, dan is uw project gericht op de ontwikkeling van nieuwe, betere of meer hoogwaardige producten in de landbouw. Uw project mag ook gericht zijn op de verbetering van productiewijzen of -processen. De manier waarop dit doel wordt bereikt is kennisontwikkeling door kennisuitwisseling.

Als u subsidie aanvraagt voor grote netwerken dan is uw project gericht op klimaatverandering, hernieuwbare energie, kwantitatief en kwalitatief waterbeheer (grond- en oppervlaktewater), biodiversiteit of innovaties op deze terreinen. De manier waarop dit doel wordt bereikt is kennisontwikkeling door kennisuitwisseling.

Samenstelling samenwerkingsverband

Stel, u vraagt subsidie aan voor kleine netwerken. Dan bestaat het samenwerkingsverband uit minimaal twee landbouw-ondernemers. Het samenwerkingsverband vraagt de subsidie aan. Bij hen ligt het initiatief om met anderen een praktijknetwerk te starten. De landbouwondernemers nemen de verantwoordelijkheid om met andere organisaties in een praktijknetwerk een gezamenlijk projectdoel te bereiken. Zij willen vanuit een andere invalshoek dan gebruikelijk een probleem aanpakken. Dit doen zij door kennis uit te wisselen over de landbouwsector. Het samenwerkingsverband vormt de kern van het praktijknetwerk.

Vraagt u subsidie aan voor grote netwerken? Dan bestaat het samenwerkingsverband uit minimaal acht landbouw-ondernemers, agro-MKB-ondernemingen, en/of kennisinstellingen. Het samenwerkingsverband vraagt de subsidie aan. Bij hen ligt het initiatief om met anderen een praktijknetwerk te starten. De deelnemers van het samenwerkings-

verband nemen de verantwoordelijkheid om met andere organisaties in een praktijknetwerk een gezamenlijk projectdoel te bereiken. Zij willen vanuit een andere invalshoek dan gebruikelijk een probleem aanpakken. Dit doen zij door kennis uit te wisselen over de landbouwsector. Het samenwerkingsverband vormt de kern van het praktijknetwerk.

Praktijknetwerk

Een praktijknetwerk bestaat uit bedrijven of organisaties die samen met de deelnemers uit het samenwerkingsverband het projectdoel realiseren. Vaak gebeurt dit onder begeleiding van een adviseur, de procesbegeleider. De bedrijven of organisaties leveren kennis, geld of arbeid aan het project. Het praktijknetwerk bestaat bijvoorbeeld uit maatschappelijke organisaties, overheidsinstellingen of adviesbureaus. Ook landbouwondernemingen, kennisinstellingen en agro-MKB-ondernemingen mogen deelnemen in het praktijknetwerk.

Kennis verzamelen over Q-koorts

Soms haalt de tijd een idee in. Toen vorig jaar een aantal geitenhouders samen met DLV Rundvee Advies het plan opvatte om informatie te verzamelen over Q-koorts was er nog geen sprake van ruimingen. De informatie die er lag was nog beperkt en niet gebundeld. Dat moest anders vonden de deelnemers van het praktijknetwerk.

Versnelling

In januari 2010 werd een aantal geitenhouderijen geruimd. De recente ontwikkelingen hebben de insteek van het praktijknetwerk niet echt veranderd. Judith Mulder van DLV Rundvee Advies vertelt hierover: "Wat er het afgelopen halfjaar is gebeurd, heeft er wel voor gezorgd dat de beschikbaarheid van kennis is versneld. Wat we nu vooral willen uitzoeken is hoe de ziekte op een bedrijf komt. En welke preventieve maatregelen de geitenhouders moeten nemen."

In gesprek

Het praktijknetwerk gaat nu vooral gebruikmaken van signalen uit het veld. Ervaringen uit het buitenland met de aanpak van Q-koorts worden in dit project meegenomen. Ook wordt verder gekeken dan de agrarische sector. Mulder: "We gaan ook in gesprek met het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, zodat zij ook aanhaken bij ons praktijknetwerk."

Wat de afgelopen maanden vooral hebben laten zien is dat het onderwerp Q-koorts breder ingestoken moet worden. Het is niet alleen de zorg van geitenhouders. "Het is ook een maatschappelijk probleem. Zoals de discussie over megastallen. En er zijn mensen die de ziekte hebben opgelopen." Waarin ligt de bijdrage van het praktijknetwerk? Mulder: "We willen de consequenties goed in beeld krijgen, vooral om te bepalen wat de geitenhouders kunnen doen om hun bedrijf gezond te houden."

In één oogopslag

	Kleine netwerken	Grote netwerken
Subsidieplafond	€ 1.200.000	€ 3.600.000
Doelgroep	Landbouw-ondernemingen	Landbouw-ondernemingen, agro-MKB-ondernemingen, kennisinstellingen
Minimum aantal deelnemers	2	8
Maximale subsidie	€ 40.000	€ 500.000
Minimale subsidie	n.v.t.	€ 100.000
Subsidiepercentage	80%	70%
Duur project	2 jaar	3 jaar
Doel project	<ol style="list-style-type: none"> Kennisontwikkeling door kennisuitwisseling in de landbouwsector Ontwikkeling van nieuwe, betere of meer hoogwaardige producten Verbetering van productiewijzen of productieprocessen 	<ol style="list-style-type: none"> Kennisontwikkeling door kennisuitwisseling in de landbouwsector Verkrijgen of vergroten van kennis op het gebied van klimaatverandering, hernieuwbare energie, kwantitatief en kwalitatief waterbeheer (grond- en oppervlaktewater), biodiversiteit, of innovaties op deze terreinen

Leefbaar boeren bij de stad

Veel veehouderijen liggen in verstedelijkt gebied. In dit soort gebieden is er een sterke behoefte aan natuur en recreatie. Het bedrijf van veehouder Jan Duijndam ligt in zo'n gebied. Zijn praktijknetwerk richt zich op het gezonde boerenbedrijf in verstedelijkt gebied.

Anders boeren

Duijndam: "Wat je merkt is dat we toch anders moeten boeren dan iemand in Flevoland. De weggetjes zien hier zomers zwart van de toerfietzers. Probeer dan maar eens met je trekker snel naar je land te gaan." Duijndam wil

vooral naar de mogelijkheden kijken: "Je bent aan de stadsrand meer dan alleen boer. Je bent nog meer dan een gewone boer verantwoordelijk voor een leefbaar gebied."

Stadsparken

Er komen steeds meer gebieden die misschien agrarisch beheerd kunnen worden met natuur als neven doel, of andersom. De overheid wil dat er rondom de steden gebieden komen met 'stadsboeren' die de invulling van verstedelijkt gebied vorm geven. Deze gebieden worden stadsparken genoemd.

Economisch doel

Duijndam vormt met twaalf andere biologische boeren in stadsparken een praktijknetwerk. Ze kijken naar de gezamenlijke belangen. En naar hoe je een gezonde boeronderneming kunt opzetten in een stadspark, die het beste bij de natuur- en economische doelstelling van de ondernemer past. "Organisaties als Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer behartigen vooral de belangen van de natuur. En dat is goed, maar voor ons net iets te beperkt. We zijn als biologische stadsparkboeren niet georganiseerd, waardoor we vaak worden vergeten als gesprekspartner", vertelt Duijndam.

Aansluiting

Het netwerk wil ook kijken naar de aansluiting met subsidieregelingen als SNL agrarisch natuur- en landschapsbeheer. "De boeren zijn meer dan een goedkope manier om het gebied te beheren. We krijgen een andere rol", zo vertelt Jan Duijndam. "We zijn met de stad verweven. We moeten laten zien dat we de natuur gezond houden en daarmee ook nog ons geld verdienen."

Nu voor alle landbouwsectoren

De regeling Praktijknetwerken veehouderij heet vanaf dit jaar Praktijknetwerken en is nu voor alle landbouwsectoren. Ook maken we nu onderscheid tussen grote en kleine netwerken. Wat is er precies veranderd en waarom? Maartje Oonk, beleidsmedewerker bij AKV (Directie Agroketens en Visserij) vertelt.

Hetzelfde doel

De regeling Praktijknetwerken bestaat sinds 2007. Maartje Oonk: "De subsidie was bedoeld om de veehouderij te ondersteunen bij de verandering naar een duurzame, maatschappelijk verantwoorde veehouderij. Het ministerie van LNV heeft de regeling in 2009 geëvalueerd. Eén van de uitkomsten was dat het zinvol zou zijn om de regeling voor alle landbouwsectoren open te stellen."

De vernieuwde regeling Praktijknetwerken gaat in september open. Het doel blijft hetzelfde: kennisontwikkeling door het uitwisselen en verspreiden van kennis. LNV wil hiermee stimuleren dat agrarisch ondernemers zelf aan de slag gaan in een breed netwerk. Door samenwerking met partners buiten de eigen sector ontstaan zo nieuwe en betere producten en processen.

Nieuwe thema's

Maartje Oonk licht de grote netwerken toe. "Eigenlijk zijn de grote netwerken een uitbreiding van de oorspronkelijke praktijknetwerken. Het gaat om netwerken met meer partners en een langere looptijd. Grote netwerken richten zich op thema's zoals klimaatverandering, hernieuwbare energie, kwantitatief en kwalitatief waterbeheer, biodiversiteit en innovaties op deze terreinen. LNV ondersteunt niet alleen landelijke, maar ook lokaal en regionaal gerichte grote praktijknetwerken."

Grote praktijknetwerken: een voorbeeld

Nieuw in 2010 is het onderscheid tussen grote praktijknetwerken en kleine praktijknetwerken (zie pagina 2). U kunt dit jaar voor het eerst subsidie aanvragen voor een groot praktijknetwerk. Er zijn om die reden nog geen voorgangers. We schetsen voor u daarom graag een beeld van een project dat als een groot praktijknetwerk in aanmerking kan komen voor subsidie.

Houtwallen

Het project is het initiatief van een groep akkerbouwers die geïnteresseerd is in de aanplant van houtwallen langs de randen van hun landbouwpercelen. De groep mist alleen de kennis, kunde, en financiële middelen om dit idee verder in praktijk te brengen. Daarom zoeken ze contact met andere landbouwondernemers in dezelfde regio. Al snel blijkt dat niet alleen akkerbouwers, maar ook fruitteilers en veehouders geïnteresseerd zijn van het idee. Ze vormen een samenwerkingsverband en zetten zich in om dit idee te verspreiden en samen verder uit te werken.

Als onderdeel van het project start het samenwerkingsverband een onderzoek naar de kosten en baten van het planten van hagen. Ideeën over de uitvoering en financiering worden verder onderzocht. Onderzoeksinstellingen worden in het samenwerkingsverband opgenomen om ook de sociaal economische kant van het netwerk vorm te geven. Een agrarisch onderzoeksinstituut is betrokken om het effect van de houtwallen op de landbouwproductie te onderzoeken en verder te optimaliseren.

Pluspunten

De landbouwers zien veel pluspunten in de aanplant van houtwallen. De veehouders zien bijvoorbeeld de mogelijkheid om hun koeien beschutting te bieden tegen extreme weersomstandigheden. En de akkerbouwers en fruitteilers zijn vooral geïnteresseerd in de toename van natuurlijke bestuivers voor hun gewassen. Bovendien geven de houtwallen ruimte aan natuurlijke vijanden van veel voorkomende plagen en gewassen.

Dit is een kans om een meer duurzame manier van telen in de praktijk te brengen. Ook zijn er mogelijkheden om snoeihout

van de houtwallen te benutten als biomassa voor de opwekking van duurzame energie. De deelnemers aan het netwerk voorzien ook een toename van zowel de biodiversiteit, als de landschappelijke en de recreatieve waarde van de regio. Het aanplanten van houtwallen blijkt ook nog eens aan te sluiten bij de cultuurhistorische waarde van het gebied. Dit biedt kansen om de lokale toeristische sector een impuls te geven.

Versterking

Om het netwerk te versterken wordt een cultuurhistorische landschapsorganisatie benaderd die de landbouwondernemers adviseert en ondersteunt in de aanplant en beheer van de houtwallen langs de percelen. Een natuurorganisatie ziet toe op de natuurwaarde en bekijkt hoe de houtwallen meer ecologisch perspectief kunnen bieden. Samen met gemeentes uit de regio verkent het netwerk de mogelijkheden voor de inzet van arbeidskrachten uit re-integratieprogramma's voor het onderhoud en beheer van de houtwallen. Verder zoeken deelnemers contact met een energie-maatschappij die de verwerking van het snoeihout als biomassa naar energie kan verzorgen in een lokale biomassacentrale. Doordat veel partijen bij het netwerk worden betrokken, wordt een breed en sectoroverstijgend netwerk gevormd met veel kennis en kunde.

Kennis delen

Er wordt veel kennis en ervaring opgedaan in dit project. Om dit verder te verspreiden organiseert het netwerk voorlichtingsbijeenkomsten en excursies. Belangstellenden krijgen informatie over de aanplant en het beheer van houtwallen langs landbouwpercelen en iedereen kan met elkaar van gedachten wisselen. In de media is er ook aandacht voor het netwerk. Bijvoorbeeld door de artikelen in vakbladen over de resultaten van de onderzoeken tijdens het project. Het samenwerkingsverband zet een internetplatform op. Zo kunnen de deelnemers met anderen in contact komen en kennis vastleggen en uitwisselen. Natuurlijk is ook hier ruimte om van gedachten te wisselen over het beheer en behoud van houtwallen. Op deze manier kan er ook buiten het netwerk geprofiteerd worden van de kennis en ervaring die is opgedaan in dit project.

Alles op een rij

Hoeveel subsidie

Dient u een aanvraag in voor kleine netwerken dan ontvangt u maximaal € 40.000. U krijgt maximaal 80% vergoed van de kosten die onder de subsidie vallen. In totaal is er € 1,2 miljoen beschikbaar.

Dient u een aanvraag in voor grote netwerken dan ontvangt u maximaal € 500.000 en minimaal € 100.000. U krijgt maximaal 70% vergoed van de kosten die onder de subsidie vallen. In totaal is er € 3,6 miljoen beschikbaar.

Wanneer aanvragen

De subsidie Praktijknetwerken kunt u alleen aanvragen van 15 september tot en met 29 oktober 2010.

Hoe aanvragen

U doet uw subsidieaanvraag via internet: in Mijn dossier op www.minlnv.nl/loket. Uw aanvraag verloopt volledig digitaal, dus minder papieren rompslomp.

Meer informatie

Heeft u vragen, kijk dan op onze website: www.minlnv.nl/loket > Subsidie > Praktijknetwerken. Daar leest u ook meer over de voorwaarden. Of bel met Het LNV-Loket: 0800 - 22 333 22 (op werkdagen tussen 8.30 en 16.30 uur).

Gratis advies

Voordat u deze subsidie aanvraagt geven wij u graag advies. Dit is handig als u twijfelt of u voor grote of kleine netwerken moet kiezen. Of als u wilt weten of uw idee wel in aanmerking komt voor subsidie.

U kunt uw idee aan ons voorleggen. Dit doet u door het formulier 'Projectidee' te downloaden van de website van Het LNV-Loket: www.minlnv.nl/loket. Vul dit formulier in en stuur het naar praktijknetwerken@minlnv.nl. Dit kan nu al. U krijgt dan zo snel mogelijk een advies.

Uitgave van
Ministerie van Landbouw, Natuur en
Voedselkwaliteit | Dienst Regelingen
www.minlnv.nl/loket
Augustus 2010

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert in zijn platteland.